

Marketing strategiyasini tahlil qilish muammolarni aniqlashdan tashqariga chiqadi va o’sish imkoniyatlarini ochib beradi. Strategiyalarni muntazam ravishda baholash orqali tushunchalarga asoslanib moslashish va oldinda qolish mumkin. Raqobat izlanishlari va marketing strategiyasini tahlil qilish vositalari tashkilotlarga bugungi raqobat sharoitida imkoniyat yaratadi. Ushbu vositalar yordamida ma’lumotlarni to’plash va izohlash, ongli qarorlar qabul qilish va raqobat afzalligi qozonishga erishiladi. Mazkur keng qamrovli ro’yxat raqobatbardosh intellektni tahlil qilish imkoniyatlarini kuchaytirish uchun boshlang’ich nuqtani taqdim etadi. Ushbu san’atni o’zlashtirish ushbu vositalardan foydalanishni, tanqidiy fikrlashni va moslashuvchanlikni talab qiladi. Muvaffaqiyat uchun raqobatbardosh razvedka kuchini qabul qilish lozim. Bunda amaliy tahlil doimiy jarayon bo’lib xizmat qiladi. Bozorlar o’zgaradi, texnologiyalar paydo bo’ladi va biznes doimo rivojlanishi uchun rivojlanishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, O’zbekiston korxonalarida marketing strategiyasidan foydalanish darajasi bosqichma-bosqich takomillashmoqda. Yirik kompaniyalar ilg’or marketing yondashuvlari, ya’ni brend strategiyasi, raqamli marketing va CRM tizimlari faol qo’llamoqda. Ammo, kichik biznesda bu yo’nalishda hali katta imkoniyatlar mavjud. To’g’ri ishlab chiqilgan marketing strategiyasi esa korxona raqobatbardoshligini oshiradi, eksport salohiyatini kengaytiradi va milliy iqtisodiyotda barqaror o’sish omiliga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Ергунова О.Т. Маркетинг территории: [учеб. пособие]. / О.Т.Ергунова; М-во образования и науки Рос. Федерации, Урал. федер. ун-т. - Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2017. - с. 58.
2. Xidirov Sh.O. Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati. // Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 2025-yil, sentyabr, No9-son. - 31 b.
3. <https://octopusintell.medium.com/how-to-analyse-marketing-strategy-with-a-list-of-relevant-tools-and-techniques-f8e53f0ee2d4>

QURILISH SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING LINGVISTIK TAHLILI

S.A.Raxmonberdiyeva

Namangan davlat texnika universiteti katta o’qituvchi, (PhD)
rahmonberdiyevasaida1991@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada qurilish sohasiga oid leksik birliklarning lingvistik jihatdan tahlili yoritilgan. Unda terminlarning semantik xususiyatlari, morfologik shakllanishi, stilistik qo’llanilishi hamda tarjima jarayonidagi muammoli jihatlari ko’rib chiqilgan. Qurilish terminologiyasi o’zining ixtisoslashganligi, ko’p qatlamli ma’no tizimi va boshqa sohalar bilan integratsiyalashuvi nuqtayi nazaridan o’rganilib, ularning lingvistik tavsifi asosida umumiy xulosalar chiqarilgan. Ushbu tadqiqot qurilish terminlarini tahlil qilish, tarjima qilish va ularni lingvistik mezonlar asosida tizimlashtirishga ilmiy asos yaratadi.

Kalit so’zlar: qurilish leksikasi, soha terminologiyasi, lingvistik tavsif, semantik tahlil, morfologik tuzilma, uslubiy xususiyatlar, tarjima muammolari, ixtisoslashgan leksika.

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ СТРОИТЕЛЬНОЙ

Рахмонбердиева Саида Абдумухамадовна

старший преподаватель (PhD),
Наманганского государственного технического университета

Аннотация: В данной статье представлен лингвистический анализ лексических единиц, относящихся к строительной отрасли. Рассматриваются семантические свойства терминов, их морфологическое образование, стилистическое использование и проблемные аспекты процесса перевода. Строительная терминология изучается с точки зрения её специализации, многоуровневой системы значений и интеграции с другими областями, а на основе её лингвистического описания делаются общие выводы. Данное исследование создаёт научную основу для анализа, перевода и систематизации строительных терминов на основе лингвистических критериев.

Ключевые слова: строительная лексика, отраслевая терминология, лингвистическое описание, семантический анализ, морфологическая структура, стилистические особенности, проблемы перевода, специализированная лексика.

LINGUISTIC ANALYSIS OF LEXICAL UNITS RELATED TO THE CONSTRUCTION INDUSTRY

Saida Abdulmukhamatovna Rakhmonberdiyeva

Senior teacher (PhD),
Namangan State Technical University

Abstract: This article covers the linguistic analysis of lexical units related to the construction industry. It examines the semantic properties of terms, morphological formation, stylistic use, and problematic aspects of the translation process. Construction terminology is studied from the point of view of its specialization, multi-layered meaning system, and integration with other fields, and general conclusions are drawn based on their linguistic description. This study creates a scientific basis for the analysis, translation, and systematization of construction terms based on linguistic criteria.

Keywords: construction lexicon, field terminology, linguistic description, semantic analysis, morphological structure, stylistic features, translation problems, specialized lexicon.

Qurilish sohasining rivojlanishi va uning ahamiyati iqtisodiyotning boshqa barcha tarmoqlariga ta'sir ko'rsatishi bilan bog'liq. Soha ichidagi til va atamalar esa o'zining o'ziga xos xususiyatlari bilan ajralib turadi. Qurilish sohasiga oid leksik birliklar faqatgina texnik ifodalardan iborat emas, balki madaniy, tarixiy va ilmiy jarayonlarni ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, qurilish leksikasining lingvistik tavsifi zamonaviy tilshunoslikda alohida o'rganilayotgan muammolardan biri hisoblanadi.

Qurilish sohasiga oid leksik birliklar bir qancha sabablar asosida shakllanadi. Birinchidan, qurilishning texnik va ilmiy xarakteri bu leksikaning shakllanishiga asosiy ta'sir ko'rsatadi. Ikkinchidan, soha o'zining tarixiy va madaniy kontekstiga ega bo'lib, bu atamalarni yangi va aniq ehtiyojlarga moslashtirishni talab qiladi. Qurilish sohasining leksik birliklari yangi texnologiyalar, materiallar va metodlarni aks ettirgan holda, vaqt o'tishi bilan o'zgarib boradi. Shuningdek, qurilish atamalarining ko'pchiligi ingliz tilidan olingan bo'lib, bu jarayon madaniyatlararo aloqa va globalizatsiya bilan bog'liq.

Qurilish sohasining leksik tarkibi ko'p jihatdan texnik atamalarga asoslangan bo'lib, ular quyidagi asosiy kategoriyalarga bo'linishi mumkin:

Materiallar va qurilish vositalari: Beton, sement, marmar, g'isht, armatura, boshqalar. Bu atamalar qurilishning asosiy materiallarini aks ettiradi.

Qurilish jarayonlari va texnologiyalari: Qurilish, ta'mirlash, modernizatsiya, demontaj, inshootni ishga tushirish. Bu atamalar jarayonning bosqichlarini ifodalaydi.

Arxitektura va dizayn: Loyiha, fazo, reja, tashqi ko'rinish, inshootning tipologiyasi. Bu atamalar binolar va inshootlarning dizayniga oid tushunchalarni ifodalaydi.

Me'yorlar va standartlar: Qurilish kodeksi, xavfsizlik talablari, sifat nazorati. Bu atamalar soha faoliyatining me'yoriy va huquqiy jihatlarini aks ettiradi. Bu atamalar faqatgina texnik jihatlarini emas, balki qurilishning ijtimoiy va iqtisodiy tomonlarini ham aks ettiradi.

Qurilish leksikasining semantik tahlili juda qiziqarli va murakkab jarayon bo'lib, uning bir nechta asosiy jihatlari mavjud. Qurilish atamalarining ko'p ma'nolilik (polysemy) va sinonimiya (synonymy) holatlari aniq ko'rinadi. Masalan: Ko'p ma'nolilik: “Qavat” atamasi ingliz tilida “floor” deb tarjima qilinadi, bu so'z “yer qismi” yoki “bino qismi” ma'nosida ishlatiladi.

Sinonimiya: “Tayanch devor” va “yuk tashuvchi devor” kabi atamalar qurilishda bir-birini almashtirishi mumkin, ammo har birining o'ziga xos semantik konteksti mavjud.

Bundan tashqari, ba'zi qurilish atamalari ma'lum bir hudud yoki mamlakatga xos bo'lishi mumkin, bu esa ularning tarqatilishi va umumiy qabul qilinishiga ta'sir ko'rsatadi.

Qurilish leksikasi faqatgina ilmiy va texnik soha atamalar bilan cheklanmaydi. U turli kommunikativ vaziyatlarda ham ishlatiladi. Qurilish atamalarining asosiy funksiyalari quyidagilarni o'z ichiga

oladi:
Tasviriylar funksiyalar: Qurilish materiallari va jarayonlarini tasvirlash.
Ma'lumot berish funksiyasi: Qurilish hujjatlari va loyiha tavsiflarida aniqlik va tushunarlikni ta'minlash.
Normativ funksiyas: Qurilish standartlari va me'yorlariga rioya qilish kabilardir.

Qurilish sohasidagi leksik birliklarni bir tildan boshqasiga tarjima qilishda bir qator qiyinchiliklar yuzaga keladi. Bular orasida quyidagi muammolarni ajratib ko’rsatish mumkin.

Ekvivalentlik: Ingliz va o’zbek tillaridagi qurilish atamalarining ekvivalentligini topish ba’zan qiyin, chunki ba’zi atamalar o’zbek tilida mavjud bo’lmashligi mumkin.

Kontekstual tarjima: Qurilish leksikasi ko’pincha maxsus kontekstga bog’liq bo’lib, bunday atamalarni so’zma-so’z tarjima qilish o’rinli bo’lmashligi mumkin. Masalan, “foundation” atamasi ingliz tilida “asos” yoki “poydevor” tarzida tarjima qilinishi mumkin.

Madaniy tafovutlar: Qurilish madaniyati va an’analari o’rtasidagi farqlar atamalarning noaniq yoki noto’g’ri tarjima qilinishiga olib kelishi mumkin.

Qurilish sohasiga oid leksik birliklarning lingvistik tavsifi, ularning semantik va funksional jihatlari tilda yuz berayotgan ijtimoiy, madaniy va ilmiy o’zgarishlarni aks ettiradi. Qurilish terminologiyasi murakkab va ko’p qirrali bo’lib, o’zining tilshunoslik jihatidan chuqur o’rganilishi zarur. Shu bilan birga, tarjima muammolari, ayniqsa madaniyatlararo farqlarni hisobga olish, soha tilining rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko’rsatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Бугрова, И. М. Профессиональная лексика в системе современного русского языка. — Москва: Наука, 2008.
2. Cabré, M. Teresa. Terminology: Theory, methods and applications. — Amsterdam: John Benjamins, 1999.
3. Ходжибаева, М. К. Русский строительный термин и его узбекские эквиваленты. — Ташкент: Фан, 2015.
4. Crystal, David. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. — Cambridge University Press, 2003.
5. Атаханов, А. О’zbek tilida atamalar tizimi va ularning lingvistik xususiyatlari. — Toshkent: O’zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2010.
6. Sager, Juan C. A Practical Course in Terminology Processing. — Amsterdam: John Benjamins, 2001.
7. Jumayeva, Z. Qurilish sohasiga oid terminlarning tarjimasi va ularning lingvistik xususiyatlari. // Filologiya masalalari. — 2021, №1, 65–70-b.
8. Халилов, Н. А. Лингвистика терминов: Семиотика и перевод терминов. — Баку: Элм, 1988.
9. Said, R., & Yusubovna, K. G. (2020). Humanization of education as the basis of pedagogical communication. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol, 8(2).
10. Qurbonova G. Y., Raxmonberdiyeva S. A. THE MAIN INNOVATION APPROACHES IN THE TEACHING FOREIGN LANGUAGES // Мировая наука. – 2018. – №. 10. – С. 41
11. Raxmonberdiyeva, S. (2024). BINO-INSHOOTLAR QURILISHIGA OID TERMINLARNING XUSUSIYATLARI. *Farg’ona davlat universiteti*, (4), 145-145.
12. Abdulmuhammad’s, R. S. Teaching Through Integration Method in Primary Education. *International Journal on Integrated Education*, 4(8), 31-32.

INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA QURILISHI SOHASIGA OID FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING TARJIMALARI

S.A.Raxmonberdiyeva

Namangan davlat texnika universiteti katta o’qituvchi
rahmonberdiyevasaida1991@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz va o’zbek tillaridagi bino-inshootlar qurilishi sohasiga oid frazeologik birliklarning semantik, metaforik va funksional xususiyatlari tadqiq qilinadi. Ushbu birliklarning qurilish sohasidan tashqari, ijtimoiy, madaniy va psixologik kontekstlarda qanday qo’llanishi ochib beriladi. Shuningdek, frazeologizmlarning tarjima muammolari va ularning ikki tildagi ekvivalentlari tahlil qilinadi.

Kalit so’zlar: frazeologik birlik, qurilish, metafora, semantika, o’zaro tarjima, madaniy tafakkur

ПЕРЕВОДЫ СТРОИТЕЛЬНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ НА АНГЛИЙСКИЙ И УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫКИ